

Dedał i Ikar jako symbole określonych postaw. Przedstaw kreacje bohaterów literatury polskiej i obcej, będące ilustracją tych postaw

Mityczna historia Dedala i Ikara, opowiedziana przez Owidiusza w „Metamorfozach”, od wieków fascynuje artystów, filozofów i pisarzy, inspirując ich do tworzenia bohaterów odzwierciedlających różnorodne postawy wobec życia, wolności i odpowiedzialności. Dedał, jako symbol mądrości, pragmatyzmu i umiarkowania, reprezentuje postawę, która kładzie nacisk na rozważne podejmowanie decyzji i przestrzeganie reguł, podczas gdy Ikar staje się symbolem marzycielstwa, dążenia do wolności i przekraczania granic, często kosztem bezpieczeństwa i życia. Obie te postawy są chętnie eksplorowane w literaturze polskiej i światowej, stając się metaforą fundamentalnych dylematów człowieka.

Postać Dedala, utożsamianego z rozsądkiem i rozważą, pojawia się w literaturze jako wzorzec bohatera, który kieruje się zasadami rozumu i wiedzy, unikając ryzykownych i nieprzemyślanych działań. Przykładem może być postać Stanisława Wokulskiego z powieści **„Lalka”** **Bolesława Prusa**. Wokulski, z jednej strony, realizuje swoje ambicje i dąży do sukcesu, ale czyni to w sposób przemyślany i racjonalny. Jego pragmatyzm objawia się w dążeniu do wzbogacenia się, co ma umożliwić mu zdobycie szacunku i miłości Izabeli Łęckiej. Mimo że ostatecznie jego plany zostają zniweczone przez romantyczne uniesienia, Wokulski pozostaje postacią, która oscyluje między dedalowym rozsądkiem a ikaryjskim porywem serca.

Z drugiej strony, Ikar, reprezentujący dążenie do wolności za

wszelką cenę, często pojawia się w literaturze jako postać tragiczna, nieposłuszna wobec zasad rozsądku i z góry skazana na porażkę. Przykładem może być postać Konrada z **„Dziadów cz. III” Adama Mickiewicza**. Konrad, poeta i bojownik o wolność, kieruje się emocjami i przekonaniem o własnej wyjątkowości, co prowadzi go do buntu przeciwko Bogu i naturze. Podobnie jak Ikar, Konrad pragnie przekroczyć granice ludzkiej kondycji, dążąc do absolutu, ale jego pycha staje się przyczyną jego klęski. Mickiewicz, poprzez postać Konrada, ilustruje tragizm dążenia do ideałów bez względu na konsekwencje, co czyni bohatera ikaryjskim buntownikiem.

Motyw Ikara, jako postaci pragnącej przekroczyć ograniczenia narzucane przez społeczeństwo, pojawia się również w literaturze współczesnej, na przykład w powieści **„Lot nad kukułczym gniazdem” Kena Keseya**. Główny bohater, Randle McMurphy, buntuje się przeciwko autorytarnemu systemowi szpitala psychiatrycznego, dążąc do wolności i niezależności. Jego niepokorna natura i pragnienie życia na własnych zasadach są analogiczne do ikaryjskiego porywu w stronę słońca. McMurphy, podobnie jak Ikar, płaci za swoją wolność najwyższą cenę, ale jego postawa staje się symbolem walki z opresją i dążenia do samodzielności.

Innym przykładem bohatera o ikaryjskiej postawie jest **Raskolnikow z „Zbrodni i kary” Fiodora Dostojewskiego**. Raskolnikow, przekonany o swojej wyższości moralnej, decyduje się na popełnienie zbrodni, wierząc, że może przekroczyć granice dobra i zła. Jego pycha, podobnie jak w przypadku Ikara, prowadzi go do upadku. Dostojewski ukazuje w ten sposób dylemat moralny człowieka, który stara się wyzwolić z ograniczeń narzuconych przez społeczeństwo, ale ostatecznie zostaje ukarany za swoją pychę i próbę igrania z losem.

Dedał, z kolei, jako symbol rozsądku i umiaru, często pojawia się w literaturze w kontekście postaci, które potrafią osiągać swoje cele dzięki przemyślanej strategii i zrozumieniu ograniczeń. Przykładem bohatera dedałowego w literaturze

współczesnej jest **Bohater powieści „Ziemia obiecana” Władysława Reymonta**. Karol Borowiecki, młody przemysłowiec, kieruje się w życiu głównie rozsądkiem i pragmatyzmem. Choć dąży do sukcesu i bogactwa, jego droga jest starannie zaplanowana, a każde działanie podporządkowane jest konkretnym celom. Borowiecki, podobnie jak Dedal, unika ryzyka, starając się działać w granicach zdrowego rozsądku. Choć jego postać może wydawać się chłodna i wyrachowana, to właśnie ten pragmatyzm pozwala mu przetrwać w brutalnym świecie przemysłu.

Motyw Dedala i Ikara w literaturze nie ogranicza się jednak tylko do męskich bohaterów. W powieści **„Pani Bovary” Gustave’a Flauberta**, tytułowa bohaterka, Emma, kieruje się porywem emocji i marzeń o lepszym, bardziej romantycznym życiu. Emma Bovary, podobnie jak Ikar, pragnie wyzwolenia z ograniczeń narzuconych jej przez małżeństwo i prowincjonalne życie, dąży do spełnienia swoich fantazji, choć ostatecznie jej wybory prowadzą ją do tragicznego końca. Jej decyzje, pełne namiętności i nieprzemyślanej impulsywności, przypominają lot Ikara ku słońcu – pełen uniesień, lecz nieuchronnie prowadzący do katastrofy. Flaubert, kreując postać Emmy, ukazuje tragizm jednostki, która pragnąc więcej, przekracza granice rozsądku, a jednocześnie pokazuje ograniczenia marzycielskiego podejścia do życia.

Z kolei w literaturze polskiej, postać dedalowa pojawia się na przykład w powieści **„Chłopi” Władysława Reymonta**, gdzie Maciej Boryna uosabia pragmatyczny stosunek do życia i pracy. Boryna, jako gospodarz, kieruje się rozumem i doświadczeniem, dbając o swoją ziemię i majątek. Jego decyzje są przemyślane, oparte na praktycznej wiedzy i trosce o przyszłość rodziny. Choć życie Boryny nie jest pozbawione emocji, to jego postawa jest zdominowana przez rozsądek i poczucie odpowiedzialności, co czyni go postacią dedalową, kierującą się przede wszystkim rozsądnym planowaniem swojego życia.

W literaturze współczesnej postać Dedala może być również odczytywana jako metafora twórcy, artysty, który z rozwagą

tworzy swoje dzieło, dbając o każdy szczegół. Przykładem może być postać głównego bohatera powieści **„Cień wiatru” Carlosa Ruiza Zafóna**, Daniela Sempere, który z fascynacją i pasją odkrywa tajemnice zapomnianych książek, ale jednocześnie jego działania są pełne przemyślenia i ostrożności. Daniel, podobnie jak Dedal, stara się kontrolować swój los i chronić siebie oraz swoich bliskich przed niebezpieczeństwami, które kryje przeszłość. Jego rozsądne podejście do odkrywania tajemnic i rozwiązywania zagadek literackich przypomina dedalową mądrość i umiarkowanie w podejmowaniu decyzji.

W literaturze polskiej XX wieku również znajdujemy bohaterów, którzy uosabiają postawę dedalową. W powieści **„Ferdynand” Witolda Gombrowicza**, główny bohater Józio jest zmuszony do powrotu do czasów szkolnych i próbuje odnaleźć się w świecie pełnym absurdu i społecznych konwenansów. Józio, mimo że początkowo buntuje się przeciwko narzuconym mu rolom, ostatecznie stara się znaleźć balans pomiędzy swoją indywidualnością a wymogami społeczeństwa, co czyni go postacią oscylującą między dedalową rozwagą a ikaryjskim buntem. Gombrowicz w ten sposób ukazuje dylemat jednostki, która stara się odnaleźć w świecie pełnym sprzeczności, próbując jednocześnie uniknąć upadku.

Podsumowując, motyw Dedala i Ikara w literaturze polskiej i światowej jest uniwersalnym symbolem dwóch przeciwstawnych postaw wobec życia – rozważnej, pragmatycznej postawy Dedala oraz impulsywnego, marzycielskiego podejścia Ikara. Bohaterowie literaccy, reprezentujący te postawy, stają się nośnikami fundamentalnych pytań o granice ludzkiej wolności, odpowiedzialności i marzeń. Zarówno dedalowa mądrość, jak i ikaryjska odwaga mają swoje miejsce w literackiej tradycji, ukazując, że każda z tych postaw ma swoje konsekwencje i może prowadzić zarówno do sukcesu, jak i do tragicznego końca. W literaturze polskiej i obcej te postacie są nie tylko odzwierciedleniem indywidualnych wyborów, ale także uniwersalnymi symbolami ludzkich dążeń i upadków.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.